

ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่เหมาะสมสำหรับ นักท่องเที่ยวต่างชาติ

Optimal Tourism Fee on Foreign Tourists in Thailand

บัณฑิต ชัยวิชญชาติ^{1*}

Bundit Chaivichayachat

บทคัดย่อ

การขยายตัวของการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลดีต่อประเทศและในเวลาเดียวกันก็ส่งผลเสียต่อประเทศ การขยายตัวในภาคการท่องเที่ยวทำให้ประเทศต้องแบกรับภาระที่เป็นผลเสียต่อประเทศไว้ การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว หรือ ภาษีการท่องเที่ยว จึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการรับมือกับปัญหานี้ บทความวิจัยนี้ได้ทำการคำนวณอัตราค่าธรรมเนียมและค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่จะทำให้สังคมได้รับสวัสดิการสูงสุดตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ผลการศึกษาระบุว่า อัตราการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมอยู่ระหว่างร้อยละ 0.3396 ถึงร้อยละ 0.4501 คิดเป็นค่าธรรมเนียมในการท่องเที่ยวประเทศไทยต่อครั้งต่อคนระหว่าง 167.08 ถึง 221.14 บาท การศึกษาพบว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวนี้ทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจไม่มาก ทำให้เกิดรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง 7,465.17 ล้านบาท ถึง 10,550.85 ล้านบาทปี 2563 และปี 2564 ในส่วนของข้อเสนอแนะ คือ (1) ควรมีแนวทางการบริหารรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียต่อสวัสดิการสังคม และ (2) ควรคำนึงถึงผลเสียด้านอื่นเกิดขึ้นจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่จะอาจจะมีผลให้รายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยลดลง หรือ ไม่คุ้มค่ากับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย

คำสำคัญ : อัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย

¹รองศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*Corresponding Author email: fecobdc@ku.ac.th

Abstract

The expansion of tourism sector can be accounted as positive effects and negative effects simultaneously. In order to cope with the negative effects, the tourism fee or tourism tax should be implemented. This paper aim to calculate the optimal level of tourism fee based on the concept of social welfare maximization. The results suggest that the optimal tourism fee rate lie between 0.3396 to 0.4501 percent. The optimal tourism fee range is 167.08 Baht to 221.14 Baht. The introduction of tourism fee will generate a net revenue of 7,465.17 billion Baht to 10,550.85 in next two years. It is recommended that, (1) the allocation of net revenue from tourism fee should be focused to avoid the social welfare loss in the future and (2) the losses about by the implementation of tourism fee be accounted for as they may decrease. It's total revenue or make its collection unproduction.

Keywords : Tourism Fee Rate Tourism Fee

บทนำ

การขยายตัวของการท่องเที่ยว ทำให้เกิดผลดีด้านเศรษฐกิจมากมายต่อเศรษฐกิจในประเทศแต่ก็ส่งผลเสียต่อประเทศในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นผลเสียด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม กล่าวได้ว่า การขยายตัวของการท่องเที่ยวทำให้ประเทศต้องแบกรับภาระจากผลเสียที่เกิดขึ้น (Serugin & Surugiu, 2018) การจัดเก็บภาษี หรือ ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นมีงบประมาณเพื่อการกำกับดูแลและดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว (Forsyth et al., 2011) Butler (1980) มีความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวอย่างเต็มที่แล้ว หรือ Traditional Mature Destinations จะต้องประสพกับความยากลำบากที่เพิ่มขึ้นในการแข่งขันเพื่อการขยายตัวในระยะต่อไป เนื่องจากจะต้องแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ที่มีจะมีการรักษาและมีความน่าดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อสนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ สามารถขยายตัวต่อไปได้ Coccossis & Parpairis (1995); Briassoulis (2002) สนับสนุนให้มีการนำเอารายได้จากการจัดเก็บภาษีการท่องเที่ยวไปใช้เพื่อสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และ สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และ ประเทศ

ในปัจจุบันการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ภาษีนักท่องเที่ยว และ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในปัจจุบันได้มีการนำมาใช้ในหลายประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศในภูมิภาคยุโรป และ สหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่น ประเทศสเปน มีการใช้ภาษีการท่องเที่ยวเป็นกลไกในการรักษา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อหลีกเลี่ยงภาวะชะลอตัวของการท่องเที่ยว รวมถึงการ ใช้มาตรการทั้งในระดับท้องถิ่น และ ระดับประเทศ เพื่อจัดทำระบบการจัดเก็บภาษีการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในระยะยาว เพื่อใช้สนับสนุนชุมชนในการรักษา สภาพแวดล้อม และความต้องการอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ในปัจจุบันมีประเทศต่างๆ ได้มีการจัดเก็บ ภาษีการท่องเที่ยว หรือ ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ในหลายรูปแบบและหลายอัตราสรุปได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาษีการท่องเที่ยวในต่างประเทศ

ประเทศ	รูปแบบการจัดเก็บ	อัตรา
กรีซ	ภาษีการท่องเที่ยว	4 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน
โคเคเซีย	ภาษีการท่องเที่ยว	0.25 ยูโร ถึง 1.00 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน
ญี่ปุ่น	ภาษีการท่องเที่ยว	1000 เยน ต่อ ครั้ง
เนเธอร์แลนด์	ภาษีการท่องเที่ยว	ร้อยละ 6.0 จากภาษีที่พัก ต่อ คน ต่อ คืน
บัลแกเรีย	ภาษีโรงแรม	0.48 ยูโร ถึง 1.48 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน
เบลเยียม	ภาษีการท่องเที่ยว	7.5 ยูโร ต่อ ห้อง ต่อ คืน
โปรตุเกส	ภาษีการท่องเที่ยว	2 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน
ฝรั่งเศส	ภาษีโรงแรม	เฉลี่ย 4 ยูโร ต่อ คืน
มาเลเซีย	ภาษีโรงแรม	10 ริงกิต ต่อ ห้อง ต่อ คืน
เยอรมัน	ภาษีวัฒนธรรม	เฉลี่ย 5 ยูโร ต่อ คน
	ภาษีที่พัก	เฉลี่ยร้อยละ 5 ของค่าที่พัก
โรมาเนีย	ภาษีการท่องเที่ยว	ร้อยละ 1.0 ของค่าใช้จ่ายที่พักต่อคืน
	ภาษีการท่องเที่ยว	2.25 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน
สเปน	ภาษีโรงแรม	4 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน
สโลเวเนีย	ภาษีการท่องเที่ยว	3.12 ยูโร ต่อ คน

ตารางที่ 1 ภาษีการท่องเที่ยวในต่างประเทศ (ต่อ)

ประเทศ	รูปแบบการจัดเก็บ	อัตรา
สวีเดน	ภาษีการท่องเที่ยว	2.5 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน
สหรัฐ	ภาษีโรงแรม	ร้อยละ 16.25 ของภาษีโรงแรมและที่พัก
	ภาษีการท่องเที่ยว	ร้อยละ 14.75 ของประมาณการรายจ่ายการท่องเที่ยว
ออสเตรเลีย	ภาษีการท่องเที่ยว	ร้อยละ 3.2 ของค่าที่พักต่อคน
อิตาลี	ภาษีการท่องเที่ยว	7 ยูโร ต่อ คน ต่อ คืน

ที่มา: จากการรวบรวมของผู้วิจัย (2562)

สำหรับกรณีประเทศไทย ภาคการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของนักท่องเที่ยวโดยชาวต่างชาติ ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและรายได้การท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และ ในเวลาเดียวกัน ก็เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ จึงมีการระบุในพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ที่กำหนดให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อนำไปจ่ายเป็นค่าประกันภัยและประกันชีวิตให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย และ เพื่อนำไปพัฒนาฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว เพื่อรักษาความสมดุลของแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน แต่ในปัจจุบันยังไม่ได้มีการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะคำนวณค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่เหมาะสมที่จะจัดเก็บกับนักท่องเที่ยวต่างชาติตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์และเครื่องมือทางเศรษฐมิติเพื่อประมาณการรายได้จากค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ (Deadweight Loss) และ ผลสุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ในช่วงเวลาปี 2561 ถึงปี 2564 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ตารางที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้การท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้การท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2556	26,546,725	1,207,145.82
2557	24,809,683	1,172,798.17
2558	29,923,185	1,457,150.28
2559	32,529,588	1,633,154.68
2560	35,591,978	1,831,104.99
2561	38,178,194	1,876,136.90
2562	39,797,406	1,933,368.23

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เหมาะสม และ ประเมินการรายได้จากค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และ ผลสุทธิต่อจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวจะมีพื้นฐานอยู่บนแนวคิดของการจัดเก็บภาษีเพื่อให้ครอบคลุมค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Economic Rent) เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะเป็นกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ที่เข้ามาใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นหรือแหล่งท่องเที่ยว และจะนำมาซึ่งผลภายนอกจากการท่องเที่ยวแก่บุคคลที่อาศัยในชุมชน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักจะไม่มีงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการรองรับการเข้ามาใช้ทรัพยากรของนักท่องเที่ยว รวมถึง ภาคการท่องเที่ยวเองก็มีส่วนร่วมในส่วนนี้น้อย รวมถึงการเข้ามาของนักท่องเที่ยวจะมีผลให้แหล่งท่องเที่ยวที่นับเป็นทรัพยากรที่ไม่สามารถเกิดขึ้นทดแทนได้ (Non-Renewable) จึงต้องมีการจัดเตรียมงบประมาณอย่างต่อเนื่องเพื่อลงทุนในการรักษาดูแล และ ปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว อันเป็นผลมาจากการใช้เกินกว่าที่ควร (Overuse) และ การละเมิด (Abuse) แหล่งท่องเที่ยว Bird (1992) เห็นว่า การท่องเที่ยวจะสร้างค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่สูง การกำหนดภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว

ก็เป็นเสมือนกับการกำหนดราคาให้กับทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อชดเชยให้กับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะจัดตั้งมีการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวสำหรับการใช้ทรัพยากรกับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป

การจัดเก็บภาษีเพื่อให้ครอบคลุมค่าเช่าทางเศรษฐกิจมีหลากหลายแนวทางไม่ว่าจะเป็นแนวคิดของ Ricardian แนวคิดของ Von Thunen หรือ แนวคิดของ Pigovian Tax กล่าวคือ ค่าเช่าทางเศรษฐกิจประเมินได้จากเศษหรือส่วนเกิน (Residual or Surplus) จากส่วนต่างระหว่างราคาสินค้าที่ผลิตขึ้นจากการใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวและต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ของปัจจัยการผลิตที่รวมการใช้แรงงาน ทุน ผลผลิตขั้นกลาง และ พลังงาน รวมทั้งจะต้องคำนึงถึงผลภายนอกจากการท่องเที่ยว (Tourism Externalities) และ การลดลงของทรัพยากรที่ไม่สามารถสร้างทดแทนได้ (Non-Renewable Resources Deplete)

Pigou (1920) มีความเห็นให้จัดเก็บภาษีเพื่อให้เกิดผลได้สุทธิของสังคมที่สูงที่สุด (Maximized Net Social Benefit) ที่มีผลได้สุทธิของสังคม ดังนี้

$$NSB = GB - PC - EC$$

โดยที่ NSB คือผลได้สุทธิของสังคม (Net Social Benefit), GB คือผลได้รวม (Gross benefit), PC คือต้นทุนส่วนบุคคล (Private Cost) และ EC คือ ต้นทุนภายนอก (Externality)

ผลได้รวม ต้นทุนส่วนบุคคล และ ต้นทุนภายนอก ทั้งหมดถูกกำหนดจากจำนวนนักท่องเที่ยว (q) จะเขียนผลได้สุทธิของสังคม ได้ดังนี้

$$NSB = Pq - C(q) - EC(q)$$

โดยที่ P คือ ราคาของการท่องเที่ยว

อาศัยการหาค่าเหมาะสมแบบสถิต (Static Optimization) เพื่อกำหนดอัตราภาษีที่จะทำให้เกิดผลได้สุทธิของสังคมสูงที่สุด หรือ อัตราภาษีที่เหมาะสม ได้จากเงื่อนไขลำดับที่หนึ่ง (First Order Condition) เทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยว จะได้จำนวนนักท่องเที่ยวที่จะทำให้ NSB สูงที่สุด หรือ q^* หรือ ผลได้สุทธิของบุคคลส่วนเพิ่ม เท่ากับ ต้นทุนภายนอกส่วนเพิ่ม (Marginal External Cost) ซึ่งจะทำให้ได้เมื่อกำหนดภาษีให้มีค่าเท่ากับ dEC/dq^* หรือ

$$t^* = dEC/dq^*$$

ซึ่งจะมีผลให้ราคาการท่องเที่ยวมีค่าดังนี้

$$P = dC/dq^* + t^*$$

อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขของภาวะดุลยภาพตาม Pigovian Tax นั้นในทางปฏิบัติ จะไม่สามารถบรรลุ Social Optimal ได้จากการจัดเก็บภาษีแต่เพียงอย่างเดียว ต้องมีการใช้มาตรการอื่นร่วมด้วย เช่น การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยว (Quota) (Piga, 2003)

Jensen & Wanhill (2002); Gosling et al. (2005); Gooroochurns & Sinclair (2005); Sheng & Tsui (2009) และ Paziienza (2011) แสดงความเห็นว่าการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวก็จะมีผลให้เกิดผลเสียต่อสวัสดิการสังคม (Welfare Loss) ได้ ถ้าไม่มีการนำเอารายได้จากการจัดเก็บไปบริหารและจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุปของการจัดเก็บภาษีตาม Pigovian คือ ช่วยลดจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่สังคมต้องการ และเป็นแหล่งเงินทุนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับผลจากจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ระบุว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวจะส่งผลทั้งในด้านที่เป็นผลได้ (Benefit) และ ด้านที่เป็นผลเสีย (Loss) ในส่วนของผลได้ คือ รายได้จากการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว สำหรับผลเสีย จะเป็นผลเสียที่มองเห็น (Explicit) เช่น Dead-Weight Loss และ ผลเสียที่มองไม่เห็น (Implicit) ในรูปของผลเสียภายนอก (Externality) (Borici-Kraja & Osmani, 2016) รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อขนาดของผลได้และผลเสียจากการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ (Price Elasticity of Demand for Tourism) และ การกำหนดภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม (Optimal Rate) กรณีที่อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความยืดหยุ่นต่ำ จากภาพจะเห็นได้ว่า รายได้ภาษี และ ส่วนของ Dead-Weight Loss มีขนาดใหญ่กว่ากรณีที่อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความยืดหยุ่นสูง (Borici-Kraja & Osmani, 2016) สำหรับการกำหนดภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม จะเกิดภาวะได้อย่างเสียอย่าง (Trade-Off) ระหว่างผลได้จากการจัดเก็บกับความสูญเสียทางเศรษฐกิจตามแนวทางการกำหนดอัตราภาษีที่เหมาะสมแบบ Laffer Curve ที่แสดงให้เห็นว่า การกำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวในอัตราที่ต่ำก็จะส่งผลให้มีผลได้จากการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมน้อยแต่การกำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่สูงเกินไปจะมีผลให้ผลได้การจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมลดลง เนื่องจาก Deadweight Loss จากการจัดเก็บภาษีจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อมีการเพิ่มอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียม ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดอัตราภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมที่จะทำให้ผลได้จากการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมมีค่าสูงที่สุด

ในทางปฏิบัติ การจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่สามารถทำได้ตลอดห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ไม่ว่าจะในรูปแบบของภาษีและค่าธรรมเนียม (ค่าธรรมเนียมการขอวีซ่า ภาษีสนามบิน ต้นทุนเกี่ยวกับการขอวีซ่า) ค่านายหน้า (ตัวแทนการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ตัวแทนการท่องเที่ยวในประเทศ ภาษีบริการ ภาษีมูลค่าเพิ่ม) ค่าเดินทางระหว่างประเทศ (ค่าตัวเครื่องบิน ค่าธรรมเนียมน้ำมันเชื้อเพลิง ภาษีศุลกากร ค่าธรรมเนียมสนามบิน) ค่าเดินทางในประเทศแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเดินทางในประเทศ ค่าธรรมเนียมการเดินทาง) ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก (ค่าห้องพัก ภาษีโรงแรม ภาษีท้องถิ่น) และ ค่าใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าธรรมเนียมเข้า ค่าท่องเที่ยว ค่าอาหารและอื่นๆ) โดยที่การจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวสามารถจัดเก็บตามกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว คือ ธุรกิจการบิน (Air Travel) การเข้าออกประเทศ (Entry/Exit) การบริการที่พัก (Hotel and Accommodation) การบริการอาหารและเครื่องดื่ม (Food/Meals/Drinks) การเดินทางทางบก (Road Transport) สิ่งแวดล้อม (Environment) การพนัน (Gambling) และ แหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction) แบ่งผู้รับภาระภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวเป็นนักท่องเที่ยว (Tourist) และ ภาคธุรกิจ (Business)

สำหรับรูปแบบการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว Sheng & Tsui (2009) แบ่งรูปแบบการจัดเก็บเป็นแบบทั่วไป (General) และ แบบเจาะจง (Specific) โดยที่การจัดเก็บแบบทั่วไปจะเป็นภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่ไม่ได้เจาะจงเฉพาะกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีศุลกากร หรือ ภาษีสรรพสามิต สำหรับการจัดเก็บแบบเจาะจงจะเป็นการจัดเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมเฉพาะในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การธรรมเนียมการใช้สนามบิน ภาษีโรงแรม และ ค่าเข้าสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการคำนวณค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่เหมาะสมจะอาศัยแนวทางการกำหนดภาษีเหมาะสม เช่นเดียวกับงานของ Clarke & Ng (1993) โดยให้คำจำกัดความของอัตราภาษีที่เหมาะสมว่า เป็นอัตราภาษีหรืออัตราค่าธรรมเนียมที่ทำให้สวัสดิการสังคม (Social Welfare: W) มีค่าสูงที่สุด (Maximized) มีข้อสมมติ คือภาคการท่องเที่ยวมีรูปแบบของตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition) การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลภายนอก (Externalities) ที่จะนับรวมเข้าไว้ในราคาหรือค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแล้ว และ การท่องเที่ยวในประเทศจะเกิดขึ้นจากทั้งอุปสงค์จากชาวต่างชาติและอุปสงค์ในประเทศที่อาจจะแบ่งแยกตลาดได้หรือไม่ได้

สวัสดิการสังคมวัดได้จากผลรวมของส่วนเกินผู้ผลิต (Producer Surplus) และส่วนเกินผู้บริโภค (Consumer Surplus) ที่เกิดขึ้นกับสังคมต้นทุนของการจัดการท่องเที่ยว (Tourism Cost) เขียนเป็นฟังก์ชันได้ดังนี้

$$W = \int_0^{Q^R} D^R(Q^R) dQ^R + P^F Q^F - c(Q^R + Q^F)$$

โดยที่ D^R คือ อุปสงค์การท่องเที่ยวของประชาชนในประเทศ Q^R คือ จำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศ Q^F คือ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ P^F คือ ราคาหรือค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

การหาค่าสูงสุดของสวัสดิการสังคมตามขั้นตอนของการหาค่าเหมาะสมแบบสถิต (Static Optimization) สามารถทำได้ด้วยการเลือกกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศและจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มีเงื่อนไขลำดับที่หนึ่ง (First Order Condition) ดังนี้

$$\frac{\partial W}{\partial Q^R} = P^R - c' (Q^R + Q^F) = 0$$

$$\frac{\partial W}{\partial Q^F} = P^F + \frac{\partial D^F}{\partial Q^F} Q^F - c' (Q^R + Q^F) = 0$$

จากเงื่อนไขลำดับที่หนึ่ง จะได้

$$P^R = P^F + \frac{\partial D^F}{\partial Q^R} Q^F = 0$$

$$P^F = (1 + t) P^R$$

โดยที่ t คือ อัตราภาษีหรืออัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมที่จัดเก็บกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่จะทำให้อรรถประโยชน์สูงสุด

จากเงื่อนไขลำดับที่หนึ่ง ภายใต้ข้อสมมติว่า อุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในประเทศกับอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่มีความแตกต่างกัน หรือไม่สามารถแบ่งแยกได้ จะคำนวณอัตราภาษีหรืออัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมได้ดังนี้

$$t = - \frac{1}{1 + \epsilon}$$

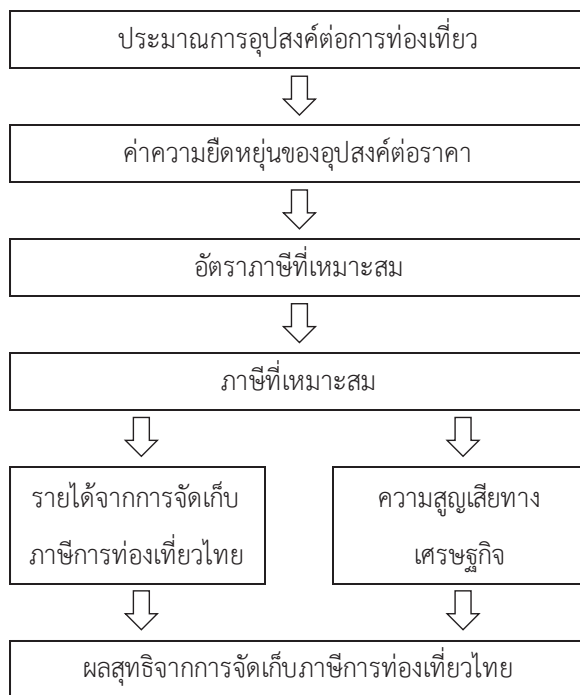
โดยที่ ϵ คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

สำหรับกรณีที่อุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีความแตกต่างหรือแบ่งแยกได้ จะคำนวณอัตราภาษีหรืออัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมได้ดังนี้

$$t = - \frac{1}{1 + \epsilon^F + \epsilon^R (Q^R/Q^F)}$$

โดยที่ ϵ^R คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อราคาหรือค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว และ ϵ^F คือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อราคาหรือค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว

เมื่อคำนวณค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแล้วก็จะได้นำไปใช้สำหรับการประมาณการรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยต่อไป ขั้นตอนในการศึกษาทั้งหมดสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนในการศึกษา

ผลการวิจัย

เพื่อกำหนดค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เหมาะสม และ ประเมินการรายได้จากค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และ ผลสุทธิต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย ตามวัตถุประสงค์ของบทความวิจัย ผลการศึกษาจะแบ่งออกเป็น ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทย ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และการประเมินการรายได้ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และรายได้สุทธิต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทย

ผลการศึกษาในส่วนแรกจะเป็นจะเป็นผลการประมาณการสมการอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยรวม นักท่องเที่ยวชาวไทย และ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยอาศัยแนวคิดของอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว อ้างอิงจากงาน Song & Li (2009) และ Song, Witt & Li (2003) ดังนี้

$$Q_d = f (P/P_w, y)$$

โดยที่ Q_d คือ อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยแทนด้วยจำนวนนักท่องเที่ยว P คือ ดัชนีราคาในกลุ่มสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย (ดัชนีราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวหลักและกรุงเทพมหานครถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติของแต่ละจังหวัด) P_w คือ ดัชนีราคาในกลุ่มสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของโลก (คำนวณจากดัชนีราคาของ 10 ประเทศแรกที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศสูงสุด คือ จีน มาเลเซีย อินเดีย สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น เกาหลี รัสเซีย สหรัฐฯ เยอรมัน และ ฝรั่งเศส ถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวจากแต่ละประเทศ) และ y คือ รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยว (รายได้ต่อหัวปรับด้วยอำนาจซื้อ)

จากการรวบรวมข้อมูลรายปีตั้งแต่ปี 2552 ถึงปี 2561 จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ และ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ทำการประมาณการด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด คัดเลือกผลการประมาณค่าที่เหมาะสมด้วย General-to-Specific และ ทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวด้วยการทดสอบ 2-Step Approach Cointegration พบว่า ตัวแปรทั้งหมดมีคุณสมบัติ $I(1)$ (ตารางที่ 3) และความคลาดเคลื่อนที่ประมาณค่าได้จากผลการประมาณการสมการอุปสงค์ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุดมีคุณสมบัติ $I(0)$ สรุปได้ว่า ผลการประมาณการสมการอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทย ทั้งสามสมการข้างต้นไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์แบบมารยา (Spurious Regression)

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบคุณสมบัติการเกิดขึ้นแบบคงเดิม

สมมติฐานหลัก: อนุกรมเวลามีคุณสมบัติเกิดขึ้นอย่างสุ่มแบบคงเดิม

ตัวแปร	ณ ระดับ	ผลต่างลำดับที่ 1	คุณสมบัติ
Q	0.460543	0.344151	I(1)
Qf	0.454899	0.293972	I(1)
Qt	0.461622	0.208747	I(1)
P/Pw	0.442813	0.26273	I(1)
Pf/Pw	0.44684	0.29989	I(1)
Pt/Pw	0.44072	0.263087	I(1)
Y	0.465187	0.231453	I(1)
Yf	0.401307	0.25813	I(1)
Yt	0.465876	0.159802	I(1)

หมายเหตุ: (1) Q จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ Qf คือ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ Qt คือ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย P คือ ราคาการท่องเที่ยวไทย Pw คือ ราคาการท่องเที่ยวโลก Pf คือ ราคาการท่องเที่ยวในต่างประเทศ Pt คือ ราคาการท่องเที่ยวของคนไทย Y คือ รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ Yf คือ รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และ Yt คือ รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

(2) Asymptotic critical values: 1% level =0.739 5% level =0.463 10% level = 0.347

ผลการประมาณการสมการอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยรวม ผลการประมาณการสมการอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวชาวไทย และ ผลการประมาณการสมการอุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ สรุปได้ดังนี้

$$\ln Q_t = 28.93136 - 3.22164 \ln (P/Pw)_t + 1.914022 \ln Y_t$$

t.stat (-2.39906) (2.079582)

$R^2 = 0.961567$ Durbin-Watson = 1.528236

F Stat = 87.56705 KPSS for e = 0.152127

$$\ln Q_t^f = 62.69724 - 1.01932 \ln (Pf/Pw)_t + 1.44441 \ln Y_t^f$$

t.stat (-1.56392) (2.669174)

$R^2 = 0.883295$ Durbin-Watson = 2.014437

F Stat = 26.49004 KPSS for e = 0.146085

$$\ln Q_t = 14.94538 - 1.37717 \ln (P_t/P_w)_t + 3.466444 \ln Y_t$$

t.stat	(-3.31728)	(7.310104)
$R^2 = 0.980499$		Durbin-Watson = 1.871847
F Stat = 175.9767		KPSS for e = 0.174938

ผลการประมาณค่าระบุว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวไทยต่อราคาการท่องเที่ยว (E) มีค่าเท่ากับ -3.221643 กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของราคาการท่องเที่ยวร้อยละ 1.0 มีผลให้อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวไทยรวมลดลงร้อยละ 3.221643 สำหรับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย (E^B) มีค่าเท่ากับ -1.37717 และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ (E^F) มีค่าเท่ากับ -1.019317 ผลการประมาณค่าที่ได้นี้ แสดงว่า ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวไทยต่อราคาการท่องเที่ยวมีค่าสูง ($E > 1$) ซึ่งมีค่าสูงกว่างานอื่นเช่น Untong & Kansa-Ard (2011) และ Chaivichayachat (2017) สาเหตุหนึ่งคือ ในช่วงเวลาปัจจุบันประเทศไทยมีคู่แข่งด้านการท่องเที่ยวมาก เช่น ลาว เวียดนาม จีน เกาหลี และ ญี่ปุ่น ที่สามารถใช้เป็นเป้าหมายของการเดินทางทดแทนประเทศไทยได้ Chaivichayachat (2018) จึงทำให้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยวต่อราคาสูงกว่าที่เป็นในอดีต

ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

ผลการคำนวณความยืดหยุ่นทั้ง 3 ค่าจะนำมาใช้สำหรับการคำนวณอัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย แบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ตลาดการท่องเที่ยวไทยไม่สามารถแบ่งแยกระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยกับชาวต่างชาติได้ และ กรณีที่ตลาดการท่องเที่ยวไทยสามารถแบ่งแยกได้ระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ อาศัยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในปี 2561 จะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่จัดเก็บกับนักท่องเที่ยวต่างชาติกรณีที่ไม่แบ่งแยกไม่ได้ และ กรณีที่แบ่งแยกได้ คือ ร้อยละ 0.4501 และ ร้อยละ 0.3396 ตามลำดับ อัตราค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมนี้ เมื่อนำมาคำนวณเป็นค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่จะสมควรจะจัดเก็บกับนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อครั้งการท่องเที่ยวต่อคนกรณีแบ่งแยกตลาดไม่ได้เท่ากับ 221.14 บาท และ ภาษีการท่องเที่ยวไทยที่จะสมควรจะจัดเก็บกับนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อครั้งการท่องเที่ยวต่อคน เท่ากับ 167.08 บาท กรณีแบ่งแยกตลาดได้ (ตารางที่ 4) กล่าวได้ว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยสามารถทำได้โดยมีอัตราการจัดเก็บอยู่ระหว่างร้อยละ 0.3396 ถึงร้อยละ 0.4501 ของราคาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ หรือ มีค่าธรรมเนียมในการท่องเที่ยวประเทศไทยต่อครั้งต่อคนอยู่ระหว่าง 167.08 ถึง 221.14 บาท

ตารางที่ 4 อัตราค่าธรรมเนียมและค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่เหมาะสม

	กรณีแบ่งแยก ตลาดไม่ได้	กรณีแบ่งแยก ตลาดได้
อัตราค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย ที่เหมาะสม (ร้อยละ)	0.4501	0.3396
ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่เหมาะสม (บาทต่อครั้งต่อคน)	221.14	167.08

ที่มา: จากการคำนวณ

**การประมาณการรายได้ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และ รายได้สุทธิจากการจัดเก็บ
ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย**

ในส่วนนี้จะทำการคำนวณรายได้จากการจัดเก็บภาษีการท่องเที่ยว ผลเสียจากการจัดเก็บภาษีการท่องเที่ยว คือ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ลดลง รายได้การท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ (Deadweight Loss) และ รายได้สุทธิจากการจัดเก็บภาษีการท่องเที่ยวไทยจากข้อมูลจริงในปี 2561 และทำการจำลองสถานการณ์ (Simulation) ในปี 2562 ถึงปี 2563 เพื่อให้เห็นถึงผลได้และผลเสียจากการจัดเก็บภาษีการท่องเที่ยวไทย ภายใต้สมมติฐานของภาวะปกติ หรือ Baseline โดยระบุให้ค่าใช้จ่ายต่อวันจำนวนวันพักเฉลี่ย และ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในปี 2562 และปี 2564 มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราเดียวกับอัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยในปี 2559 ถึงปี 2561 ผลการคำนวณแสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ข้อสมมติในการจำลองสถานการณ์

	ค่าจริง		กรณีฐาน	
	2561	2562	2563	2564
จำนวนวันพักเฉลี่ย (วัน)	9.29	9.23	9.17	9.12
ค่าใช้จ่ายต่อวัน (บาทต่อคน)	5,289.72	5,341.17	5,393.12	5,445.58
จำนวนนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติ (คน)	38,178,194	41,409,440	44,914,165	48,715,516

หมายเหตุ: อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนวันพักเฉลี่ยร้อยละ -0.63

อัตราการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายต่อวันร้อยละ 0.97

อัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติร้อยละ 8.46

อาศัยข้อสมมติในการจำลองสถานการณ์การจัดเก็บภาษีการท่องเที่ยวจากตารางข้างต้น สามารถคำนวณเป็น รายได้ภาษีการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และ รายได้สุทธิจากการจัดเก็บภาษี ได้ดังตารางที่ 5 หากมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวในปี 2561 ทำให้เกิดรายได้ 8,330.49 ล้านบาท เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ 61.2 ล้านบาท และมีรายได้สุทธิจากการจัดการเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว 8,269.29 ล้านบาท (กรณีแบ่งแยกตลาดไม่ได้) และจะมีรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว กรณีแบ่งแยกตลาดได้ในปี 2561 เท่ากับ 6,356.71 ล้านบาท เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ 11.05 ล้านบาท มีรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย กับ 6,345.65 ล้านบาท โดยแนวโน้มของรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวจะมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ตามการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายต่อวัน แม้ว่าแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวจะลดลงในช่วงปี 2562 ถึงปี 2564 ก็ตาม ข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ประมาณการได้ไม่ต่ำไม่สูง ทั้งนี้เนื่องจากความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา การท่องเที่ยวที่มีค่าสูงจึงมีผลให้ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ประมาณการได้มีค่าต่ำ

ตารางที่ 6 รายได้ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย

กรณีแบ่งแยกตลาดไม่ได้			2561	2562	2563	2564
รายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียม	ล้านบาท		8,330.49	9,035.55	9,800.28	10,629.73
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	ไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียม	คน	38,178,194	41,409,440	44,914,165	48,715,516
	มีการเก็บค่าธรรมเนียม	คน	37,624,710	40,809,111	44,263,027	48,009,268
ผลเสีย	ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ	ล้านบาท	61.2	66.6	72.48	78.88
รายได้สุทธิจากการจัดค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย	ล้านบาท		8,269.29	8,968.94	9,727.79	10,550.85

ตารางที่ 7 รายได้ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย

กรณีแบ่งแยกตลาดได้			2561	2562	2563	2564
รายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียม	ล้านบาท		6,356.71	6,894.71	7,478.25	8,111.18
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	ไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียม	คน	38,178,194	41,409,440	44,914,165	48,715,516
	มีการเก็บค่าธรรมเนียม	คน	38,045,881	41,265,928	44,758,507	48,546,683
ผลเสีย	ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ	ล้านบาท	11.05	12.03	13.09	14.25
รายได้สุทธิจากการจัดค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย	ล้านบาท		6,345.65	6,882.68	7,465.16	8,096.93

ผลจากการจำลองสถานการณ์ ได้แสดงให้เห็นว่า กรณีที่มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวในปี 2563 และปี 2564 นำมาซึ่งรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวในกรณีที่แบ่งแยกตลาดไม่ได้ เท่ากับ 9,800.28 ล้านบาท และ 10,629.73 ล้านบาท มีความสูญเสียทางเศรษฐกิจ 72.48 ล้านบาท และ 78.88 ล้านบาท ทำให้เกิดเป็นรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย 9,727.79 ล้านบาท และ 10,550.85 ล้านบาท สำหรับกรณีที่แบ่งแยกตลาดได้ การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยในปี 2563 และปี 2564 จะทำให้เกิดรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยเท่ากับ 7,465.16 ล้านบาท และ 8,096.93 ล้านบาท ตามลำดับ

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

บทความวิจัยนี้ได้ทำการคำนวณอัตราค่าธรรมเนียมและค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยที่จะทำให้อุตสาหกรรมได้รับสวัสดิการสูงสุดตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า อัตราการจัดเก็บอยู่ระหว่างร้อยละ 0.3396 ถึงร้อยละ 0.4501 ของราคาการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ หรือ มีค่าธรรมเนียมในการท่องเที่ยวประเทศไทยต่อครั้งต่อคนอยู่ระหว่าง 167.08 ถึง 221.14 บาท โดยการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวนี้ทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจไม่มาก เนื่องจากอุปสงค์ต่อราคาของการท่องเที่ยวไทยมีค่าสูง ผลจากการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวในปี 2563 และปี 2564 จะนำมาซึ่งรายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอยู่ระหว่าง 7,465.17 ล้านบาท ถึง 10,550.85 ล้านบาท ที่จะสามารถนำไปใช้ในการเพื่อนำไปพัฒนา พื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว เพื่อรักษาความสมดุลของแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน รวมถึงจ่ายเป็นค่าประกันภัยและประกันชีวิตให้นักท่องเที่ยวต่างชาติระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ตามประสงค์ที่ระบุในพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับปรับปรุงปี 2562 ในส่วนของข้อเสนอแนะจากบทความวิจัยนี้ คือ (1) ควรมีแนวทางการบริหารรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อหลีกเลี่ยงผลเสียต่อสวัสดิการสังคม ดังที่กล่าวไว้ในงานของ Jensen & Wanhill (2002) Gosling et al. (2005) Gooroochurns & Sinclair (2005) Sheng & Tsui (2009) และ Pazienza (2011) และ (2) แม้ว่าการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวจะเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจน้อย ทำให้ผลสุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมมีมูลค่าสูง แต่อย่างไรก็ตาม การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวยังคงมีผลเสียด้านอื่นเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวและผลทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวที่ลดลง หรือ

การเกิดผลภายนอกจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยว ซึ่งผลเหล่านี้ อาจจะมีผลให้ รายได้สุทธิจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทยลดลง หรือ ไม่คุ้มค่ากับการจัดเก็บ ค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวไทย

Reference

- Bird, R.M. (1992). Taxing tourism in developing countries. **Journal of World Development**, 20(8), 1147-1161.
- Borici-Kraja, Y. & Osmani, E. (2016). Management of the taxation on tourism operators, an important component of revenues and investments in the tourism sector. **Academicus International Scientific Journal**, 14, 126-135
- Butler, R. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: implications for management of resources. **Canadian Geographer**, 24(1), 5-12.
- Briassoulis, H. (2002). Sustainable tourism and the question of the commons. **Annals of Tourism Research**, 29(4), 1065-1085.
- Chaivichayachat, B. (2017). Demand for Thai tourism by major countries: determinants and stochastic simulation. **International Journal of Economic Research**, 14(6), 313-321.
- Chaivichayachat, B. (2018). Demand for tourism in AEC with AIDS model. **Advanced Science Letters**, 24(12), 9465-9469.
- Clarke, H.R. & Ng, Y.K. (1993). Tourism, economic welfare and efficient pricing. **Annals of Tourism Research**, 20(4), 613-632.
- Coccosis, H. & Parpairis, A. (1995). Assessing the interaction between heritage, environment and tourism: Mykonos. In Coccosis, H. & Nijkamp, P. (eds.). **Sustainable Tourism Development**. (pp.107-125). London: Avebury Press.
- Forsyth, P. et al. (2011). Tourism and taxes: Implications for the Australian Economy and the Tourism Industry of an increase in the passenger movement charge. In: Gross, M.J. (Ed). **CAUTHE 2011: National Conference: Tourism: Creating a Brilliant Blend**. (pp.1069-1073). Adelaide, S.A.: University of South Australia, School of Management.

- Forsyth, P. & Dwyer, L. (2002). Market power and the taxation of domestic and international tourism. **Tourism Economics**, 8(4), 377-399.
- Gooroochurn, N. & Sinclair, T. (2005). Economics of tourism taxation: evidence from Mauritius. **Annals of Tourism Research**, 32(2), 478-498.
- Gössling, S., Peeters, P., Ceron, J. & Dubois, G. (2005). The eco-efficiency of tourism. **Ecological Economics**, 54(4), 417-434.
- Jensen, T. & Wanhill, S. (2002). Tourism's taxing times: value-added tax in Europe and Denmark. **Tourism Management**, 23(1), 67-79.
- Pazienza, P. (2011). Should We Tax Tourism? **Environmental Economics**, 2(1), 8-16.
- Pigou, A.C. (1920). **The economics of welfare**. London: Macmillan.
- Piga, C.A.G. (2003). Pigovian taxation in tourism. **Environmental and Resource Economics**, 26(3), 343-359.
- Serugin, C & Surugiu, M.R. (2018). The Impact of tourism taxation: Analysis for Romania. **Journal of Tourism Studies and Research in Tourism**, 24(3), 68-73.
- Sheng, L. & Tsui, Y. (2009). Taxing tourism: enhancing or reducing welfare? **Journal of Sustainable Tourism**, 7(5), 627-635.
- Song, H.Y. & Li., G. (2009). UK Tourism demand modelling and forecasting: a review of recent research. **Tourism Management**, 29(2), 203-220.
- Song, H.Y., Witt, S.F. & Li, G. (2003). Modelling and forecasting the demand for Thai tourism. **Tourism Economics**, 9(4), 363-387.
- Untong, A. & Kansa-Ard, M. (2011). An analysis of Thailand's long-run tourism demand. **Thammasat Economic Journal**, 29(2), 1-34.